

PSIXOLOGIYA

YOSHLARNI OTA-ONALIKKA TAYYORLASHDA SHARQ MAMLAKATLARI TAJRIBASI

Zarnigor XAYRULLAYEVA¹

¹International school of finance technology instituti mustaqil o'qituvchisi

KALIT SOʻZLAR
Ota-onalikka tayyorlash, konservativ jamiyat, jinsiy tarbiya, resurslar, qoʻllab-quvvatlash dasturlari, tarbiyalash texnikasi, moliyaviy yordam, oilaviy hayotga tayyorlash.
КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА
Подготовка к родительству, консервативное общество, половое воспитание, ресурсы, программы поддержки, методы воспитания, финансовая помощь, подготовка к семейной жизни.
KEY WORDS
Preparation for parenthood, conservative society, sex education, resources, support programs, parenting methods, financial assistance, preparation for family life.

ANNOTATSIYA
Ushbu maqolada yoshlarni oila hamda ota-onalikka tayyorlashning psixologik omillari, xususiyatlari, Sharq mamlakatlari (Arab davlatlari, Yaponiya, Janubiy Koreya, Xitoy)da yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash, madaniy, ijtimoiy va shaxslararo tayyorgarlik xususiyatlari oʻrganilgan. Yoshlarni ota-onalikka tayyorlashga yordam beradigan turli dastur va tashabbuslar Oʻzbekiston bilan qiyosiy tahlil qilingan.
АННОТАЦИЯ
В данной статье исследуются психологические факторы, особенности подготовки молодежи к семье и родительству, особенности подготовки молодежи к семейной жизни, культурное, социальное и межличностное обучение в восточных странах (Арабские государства, Япония, Южная Корея, Китай). Различные программы и инициативы, призванные помочь молодым людям стать родителями, были подвергнуты перекрестному анализу с Узбекистаном.
ABSTRACT
This article explores psychological factors, features of preparing young people for family and parenthood, features of preparing young people for family life, cultural, social and interpersonal training in Eastern countries (Arab States, Japan, South Korea, China). Various programs and initiatives to help prepare young people for parents have been cross-examined with Uzbekistan.

Kirish. Har qanday jamiyatda ham oila ijtimoiy taraqqiyot manbayi va axloqiy tarbiya oʻchogʻi boʻlib kelgan. Shuning uchun ham insoniyat ulugʻlari oilani nafaqat jamiyat, balki davlatchilik asoslarining qurilishida ham ilk maktab deb bilganlar [1; 3].

Maʼlumki, insoniyat jamiyati taraqqiy etib borgan sari odamlarning oʻzlari ham, ularning bir-birlari bilan boʻladigan oʻzaro

munosabatlari ham, ayniqsa, shaxslararo munosabatlar orasida eng samimiy, eng yaqin boʻlgan oilaviy munosabatlar ham takomillashib, oʻziga xos tarzda murakkablashib boradi. Sababi: hozirgi zamon fan-texnika taraqqiyoti, ishlab chiqarish munosabatlari, vositalari taraqqiyoti, qishloq xoʻjaligi, sanoat ishlab chiqarishi, umuman xalq xoʻjaligining barcha jabhalarida yangi

texnologiya, texnik jarayonlarning jadal joriy etilishi bevosita shu jarayonlarning yaratuvchisi, ishtirokchisi bo‘lgan inson omiliga, inson shaxsiga ham o‘ziga xos, yangicha talablar qo‘ymoqda. Ishlab chiqarish munosabatlari, jamiyat taraqqiyoti, bir tomondan, odamlarning o‘zlarida ro‘y berayotgan ijtimoiy-psixologik, fiziologik va boshqa o‘zgarishlar odamlarning o‘zaro muloqot munosabatlari doirasini ma’lum darajada chegaralanib qolishiga, ularda ajdoshlarimizda kuzatilgan tabiiylikni ma’lum darajada buzilishiga va oqibatda inson ruhiyatida mumkin qadar hissiy, emotsional zo‘riqlashlarning yuzaga kelishga asos bo‘lmoqda. Bularning ta’siri oilaviy hayot va undagi psixologik iqlimda ham o‘z ifodasini topadi [2; 4].

Oila katta bir qo‘rg‘on, avlodlarning boshlanish, jamiyat davomchisi demakdir. Shu jihatdan ota-onaga yuklanayotgan vazifa ko‘lami juda keng. Yurtimizda yoshlarni oilaga tayyorlash bo‘yicha qator islohotlar o‘tkazilmoqda. Ammo oilani ota-onalikka tayyorlash alohida bir mavzudir. Otalik yoki onalik insonga katta mas’uliyat, o‘ziga bo‘lgan ishonch, sherigini tushunish va uni his qilish, tug‘ilajak bola uchun namuna bo‘lish va yana qator vazifalarni yuklaydi.

S.V.Kovalevning ta’kidlashicha, yoshlarda oilaviy hayot va turmush tarziga xos to‘g‘ri tasavvurlar yetarli emasligi sababli turmush qurganlarida oila-nikoh munosabatlaridan qoniqmaslik holatlari ko‘p uchraydi. Shuning uchun yoshlar o‘zining ulg‘ayadigan va o‘qish joylarida ularni oilaviy hayotga, turmushga tayyorlash, ularda baxtli oila va farovon turmushni ta’minlaydigan zarur sifat va fazilatlarini shakllantirish, ularni

bo‘lg‘usi oila to‘g‘risidagi romantik, shirin xayollardan, har xil chalg‘ishlardan qutqarish bilan bog‘liq tarbiyaviy shart-sharoitlarni yaratish to‘g‘risidagi qimmatli maslahatlarni ilgari suradi.

Oilaviy munosabatlar barqaror bo‘ladi, qachonki:

1. Maqsad, bolalar tarbiyasi bilan bog‘langan bo‘lsa;
2. Maqsad, er-xotinning shaxs sifatida yanada rivojlanib borishini asoslasa;
3. Maqsad, oila uchun zaruriy narsalarni, uyni shinam va orastaligini ta’minlashga qaratilgan bo‘lsa.

Ko‘rinib turibdiki, oila barqarorligi-oila a’zolarining o‘zaro hurmatga, sevgi-muhabbatga, javobgarlik-burch hissiga va er-xotinning psixologik va jinsiy o‘zaro mosligiga asoslangan juda murakkab, ko‘p qirrali va ko‘p darajali munosabatlari natijasidan iboratdir. Oilada shaxslararo munosabatlar madaniyatining shakllanganligi oila a’zolarining jamiyatda o‘z o‘rnini, qadrini topishga o‘z istak va qobiliyatlarini ro‘yobga chiqarishga imkoniyat yaratadi. Agar unda oilaviy munosabatlar yetarli darajada shakllanmagan bo‘lsa yoki shakllanmasa. Unda turli muammolar va nizolar shakllanadi. Oilada totuvlik yo‘qoladi va unda noxush psixologik muhit hosil bo‘ladi. Oila a’zolari jamiyatda ham o‘z o‘rinlarini topa olmaydilar. Eng muhimi shuki, bunday holat farzandlar kamolotiga ham salbiy ta’sir ko‘rsatadi [3].

Mavzuga oid adabiyotlar tarixi

Oilani ijtimoiy institut sifatida idrok etish va uni ilmiy jihatdan o‘rganish an’analar tarixi XIX asrning o‘rtalariga to‘g‘ri keladi. Ayni shu davrdan boshlab jahonning turli burchaklaridagi taniqli sotsiologlar va

www.isft.uz

“ISFT” ILMIY-USLUBIY JURNAL
“ISFT” НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
“ISFT” SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL

ISSN: 3030-329X

2024/4-son

www.jurnal.isft-ilm.uz

antropologlar (L.Morgan, M.Kovalevskiy, B.Malinovkiy, P.Sorokin, keyinchalik A.Xarchev, S.Golod va boshqalar) oila muammolarini o‘zlarining aniq tadqiqot mavzulari sifatida o‘rgana boshladilar. Rus olimi A.G. Xarchevning kitoblarida bu ikki tushunchani (nikoh va oila) farqlovchi jihatlar aniq belgilangan. Xususan, uning talqinida “nikoh – erkak va ayol o‘rtasidagi tarixan o‘zgaruvchan o‘zaro munosabatlarni bildirib, shu orqali jamiyat ularning jinsiy hayotlarini tartibga soladi, o‘zaro er-xotinlik munosabatlarini hamda farzandlari bilan shakllanadigan munosabatlarni, bu boradagi huquq va majburiyatlarni belgilaydi, yo‘naltiradi” [3]. Oila esa nikohga nisbatan murakkabroq tabiatli munosabatlarni ifodalaydi, chunki u nafaqat er va xotinlarning o‘zaro munosabatlarini, balki ularning farzandlari, qarindosh-urug‘lar, ikkalalari uchun yaqin bo‘lgan insonlar munosabatlarini ham qamrab oladi.

Oilani turlarga bo‘lganda, turli olimlar turlicha yondashdilar. Masalan, sanktpeterburglik olim S.I. Golod (1998) faqat er va xotin hamda ularning farzandlaridan iborat 15 ta oilani tasavvur etgan holda ularning oila davrasidagi ijtimoiy nufuzlari va rollari nuqtayi nazaridan oilani toifalarga bo‘lib o‘rganishni taklif etadi. Xususan, u monogam oiladagi munosabatlarni oilaviy tabaqalar nuqtayi nazaridan farqlashni taklif etgan. Undan tashqari, Golod o‘z kitobida oxirgi yillarda Rossiyada keng tarqab borayotgan o‘ziga xos tabaqali oilalarga ham ilmiy jamoatchilikning diqqatini qaratadi [4; 66].

Oila va undagi tarbiyaning usul, vosita va omillari ko‘proq yozma pandnomalarda,

Kaykovusning “Qobusnoma”, “Saodatnoma”, Zahiriddin Muhammad Boburning “Boburnoma”si, “To‘ti shohnoma”, “Odobnoma” kabilarda oila muammosiga doir masalalar ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan asoslab berilgan. Mutafakkir va ma‘rifatparvarlarning ijodiy faoliyatida oila muammosi asosiy o‘rinni egallagan.

Davoniyning fikricha: “Ota-ona bolaga jamiyatda mavjud bo‘lgan hulqodob qoidalarini singdirishga, yurish-turishga, yeyish-ichish, o‘z qilmishi uchun mas‘uliyatni sezish, shirinsuxan bo‘lish, yaxshilik, ezgulik kabi axloq qoidalarini egallashiga yordam berishi lozim”. Rudakiy oilada bola tarbiyasi, yosh avlod kamolotida ota-onaning burchi haqida ham muhim fikrlarni ilgari suradi. Aksariyat odamlar, hatto ma‘rifatli zotlar ham farzandlari tarbiyasiga e‘tiborsizlik bilan qarab, donishmandning bolasi johil bo‘lib qolayotganligidan afsuslanadi. Buning uchun oila muhitida ota-onalar bilan bolalar o‘rtasida o‘zaro hurmat bo‘lgandagina tarbiyada yaxshi natijalarga erishish mumkin bo‘ladi. Inson tug‘ilgan paytidanoq tarbiyaga muhtojdir. Uning ilk tarbiyachilari, albatta, ota-onasidir.

Sharqda keng tarqalgan pandnoma tarzida yozilgan mashhur asarlardan biri Unsurul maoliy Kaykovusning “Qobusnoma”sidir. Bu asar Sharq pedagogik fikr taraqqiyotida muhim o‘rinni egallaydi va qanchadan-qancha avlodni ma‘naviy-axloqiy tarbiyalashda o‘z hissasini qo‘shib kelmoqda. “Qobusnoma” falsafiy-didaktik asar bo‘lib, shaxs shakllanishining barcha tomonlarini o‘z ichiga oladi. Uning “Farzand parvarish qilmoq zikrida” degan bob bevosita oiladagi bola tarbiyasiga bag‘ishlanadi. “Qobusnoma”da ota-onaning

www.isft.uz

“ISFT” ILMIY-USLUBIY JURNAL
“ISFT” НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
“ISFT” SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL

ISSN: 3030-329X

2024/4-son

www.jurnal.isft-ilm.uz

qator vazifalari sanab o‘tiladi. Ular quyidagilardan iborat:

1. Bolaga yaxshi ism qo‘yish;
2. Oqil va mehribon enagaga topshirish;
3. To‘y-tomosha qilib, sunnat to‘y o‘tkazish;
4. O‘qish-yozishni o‘rgatib, kasb-hunar va ilmi qilish;
5. Harbiylar ahlidan bo‘lsa, sipohiylikni o‘rgatish.

Kaykovus bola tarbiyasida talabchanlik bilan mehribonlikni birga olib borish lozimligini ta’kidlaydi. “Yosh bola ilm bilan odobni tayoq bilan o‘rganur, o‘z ixtiyori bilan o‘rganmas. Ammo farzand beadab bo‘lsa va sening ul sababdan qahring kelsa, o‘z qo‘ling bilan urmagil, muallimlarning tayog‘i bilan qo‘rqitgil. Bolalarga muallimlar adab bersinlar, toki sendan o‘g‘lingni ko‘nglida gina qolmasin”. Kaykovusning “Qobusnoma” asari bugungi kunda ham axloqiy qadriyat sifatida yosh avlodni ma’naviy-axloqiy ruhda tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etib kelmoqda [5; 14].

Tadqiqot metodologiyasi

Sharqiy mamlakatlarda yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash, madaniy, ijtimoiy va shaxslararo tayyorgarlikni o‘z ichiga oladi. Bu mamlakatlarda diqqat qilish kerak bo‘lgan ba’zi asosiy jihatlar quyidagilar:

Sharqiy mamlakatlarda oilaviy hayotga oid an’analar, qadriyatlar va umidlar muhim hisoblanadi. Farzandlik taqvoli, oqsoqollarni hurmat qilish va oilani qo‘llab-quvvatlash kabi tushunchalar e‘zozlanadi va qattiq amal qilinadi.

Sharqiy oilalardagi o‘zaro munosabatlarda hurmat, qo‘llab-quvvatlash va muloqot muhim hisoblanadi. Asosiy

moliyaviy savodxonlik o‘rgatiladi va moliyaviy mustaqillikning muhimligi va oila tarkibidagi pulni mas’uliyatli boshqarish bolaga yoshligidan ongiga singdiriladi. Oilada ularning sharoitlariga mos ravishda tejash, byudjetlashtirish va investitsiya strategiyalari muhokama qilinadi va oilaviy moliyaviy majburiyatlar ko‘rib chiqiladi.

Sharq oilaviy madaniyati uyg‘unlikni saqlashga va qarama-qarshiliklardan qochishga qattiq ishonishi mumkinligi sababli nizolarni tinch yo‘l bilan hal qilish ko‘nikmalari rivojlantiriladi.

Sharqiy oilaviy hayotda tajribaga ega bo‘lgan murabbiylar, do‘stlar va jamoat a‘zolarini qo‘llab-quvvatlash tarmog‘i yaratilgan bo‘lib yo‘l-yo‘riq va tegishlilik hissini taklif qilish uchun mahalliy qo‘llab-quvvatlash tizimlari, madaniy tashkilotlar va jamoat guruhlari bilan aloqalar tashkil etilgan.

Sharqiy mamlakatlarda oilaviy hayotni boshqarishda yoshlarni yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan madaniy muammolar bilan tanishtiriladi va tayyorlanadi. Madaniy tajribalar Sharq mamlakatlarda xilma-xil bo‘lishi mumkin va har bir oilaning o‘ziga xos dinamikasi mavjud. Sharqiy mamlakatlarda muvaffaqiyatli oilaviy hayot uchun zarur bo‘lgan boy xilma-xillik va moslashuvchanlik qadrlanadi va yoshlarni ochiq fikr bilan shug‘ullanishga undaladi.

Arab davlatlarining yoshlarni ota-onaga tayyorlash tajribasi mintaqada turlicha. Ba’zi mamlakatlar yoshlarga ta’lim berish va qo‘llab-quvvatlash uchun muhim qadamlar qo‘ygan bo‘lsa, boshqalari hali ham bu sohada qiyinchiliklarga duch kelishmoqda.

Birlashgan Arab Amirliklari (BAA) va Qatar kabi ba’zi mamlakatlarda har tomonlama

www.isft.uz

“ISFT” ILMIY-USLUBIY JURNAL
“ISFT” НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
“ISFT” SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL

ISSN: 3030-329X

2024/4-son

www.jurnal.isft-ilm.uz

jinsiy tarbiya berish va mas’uliyatli tarbiyani rivojlantirishga e’tibor qaratilgan. Ushbu mamlakatlarda yoshlarga reproduktiv salomatlik, oilani rejalashtirish va ota-onaning vazifalari to’g’risida ma’lumot berish dasturlari tashkil etilgan. Masalan, BAAda Sog’liqni saqlash va profilaktika vazirligi maktablar va universitetlarda har tomonlama jinsiy ta’lim berish uchun “Sog’liqni saqlash bo’yicha ta’lim va targ’ibot dasturi”ni boshladi.

Tunis va Marokash kabi boshqa Arab davlatlari ham reproduktiv salomatlik bo’yicha ta’lim va xizmatlarni yaxshilashga harakat qilishdi. Ushbu mamlakatlar maktabga asoslangan dasturlarni amalga oshirdilar va kontratsepsiya va jinsiy sog’liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirdilar. Tunis, xususan, reproduktiv salomatlik ta’limiga, jumladan, jinsiy va reproduktiv salomatlik ta’limini maktab o’quv dasturiga integratsiyalashuviga ilg’or yondashuvi uchun maqtovg’a sazovor bo’ldi [5].

Biroq, ko’plab Arab davlatlarida, ayniqsa ko’proq konservativ jamiyatlarda muammolar hali ham mavjud. Jinsiy salomatlik va ko’payish bilan bog’liq an’anaviy madaniy me’yorlar va tabular yoshlarga har tomonlama ta’lim berish va qo’llab-quvvatlashni qiyinlashtirishi mumkin. Ba’zi mamlakatlarda reproduktiv salomatlik bo’yicha samarali ta’lim va xizmatlarni yoshlarga yetkazish uchun tegishli infratuzilma, resurslar va o’qitilgan mutaxassislar yetishmasligi mumkin. Bundan tashqari, bolalar nikohi va erta homiladorlik kabi masalalar mintaqaning ayrim qismlarida keng tarqalgan. Ushbu masalalar to’g’risida xabardorlikni oshirish va

ularga qarshi kurashishga qaratilgan sa’y-harakatlarga qaramay, madaniy va ijtimoiy omillar ularni samarali hal etishda taraqqiyotga to’sqinlik qilishi mumkin.

Umuman olganda, ba’zi Arab davlatlari har tomonlama jinsiy tarbiya va qo’llab-quvvatlash dasturlari orqali yoshlarni ota-onalikka tayyorlashda sezilarli yutuqlarga erishgan bo’lsalar-da, barcha yoshlar ota-onalar to’g’risida qarorlar qabul qilish uchun zarur ma’lumot va manbalarga ega bo’lishlarini ta’minlashda hal qilinishi kerak bo’lgan muammolar mavjud.

Yaponiyada oilalarni ota-onaga tayyorlashga yordam beradigan bir nechta dastur va manbalar mavjud. Ushbu dasturlar ko’pincha homiladorlik haqida ma’lumot berish haqida o’ylash, tug’ish va ota-ona, shuningdek, kutgan va yangi ota-onalar uchun qo’llab-quvvatlash va yo’l-yo’riq taklif sifatida.

Yaponiyada ota-onalarni kutish uchun umumiy manbalardan biri bu prenatal darslar bo’lib, bu juftliklarga tug’ish va tarbiyalashga tayyorgarlik ko’rishga yordam beradi. Ushbu darslar odatda prenatal salomatlik, tug’ish bo’yicha ta’lim, chaqaloqni parvarish qilish va emizish kabi mavzularni qamrab oladi. Yaponiyadagi ko’plab kasalxonalar va sog’liqni saqlash markazlari ushbu darslarni taklif qilishadi, ba’zilar hatto hukumat tomonidan subsidiyalanadi.

Prenatal darslardan tashqari, yangi ota-onalarga bolani tarbiyalash muammolarini hal qilishda yordam beradigan bir qator manbalar ham mavjud. Ota-onalar uchun jurnallar, veb-saytlar va kitoblar Yaponiyada keng tarqalgan bo’lib, bolalarning rivojlanishi, ovqatlanishi va

www.isft.uz

“ISFT” ILMIY-USLUBIY JURNAL
“ISFT” НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
“ISFT” SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL

ISSN: 3030-329X

2024/4-son

www.jurnal.isft-ilm.uz

intizomi kabi mavzular bo'yicha ma'lumot va maslahatlar beradi.

Shuningdek, ota-onalarga bir-biri bilan bog'lanish va tajriba almashish uchun joy ajratadigan qo'llab-quvvatlash guruhleri va jamoat dasturlari mavjud. Bu guruhlar, ayniqsa, ota-onalik talablaridan o'zini yolg'iz yoki g'amgin his qilishi mumkin bo'lgan yangi ota-onalar uchun foydali bo'lishi mumkin.

Umuman olganda, Yaponiyada oilalarni ota-onalikka tayyorlash ta'lim, qo'llab-quvvatlash va jamoat resurslarining kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Kutayotgan va yangi ota-onalarga bolani tarbiyalash muammolarini hal qilish uchun zarur bo'lgan bilim va vositalarni taqdim etish orqali Yaponiya oilalarning gullab-yashnashi va ota-ona safarida muvaffaqiyat qozonishi uchun yaxshiroq jihozlanishiga yordam beradi.

Yaponiyada oilalarni ota-onaga tayyorlash ota-onalar va bolalarning farovonligini ta'minlashga yordam beradigan an'anaviy qadriyatlar va zamonaviy amaliyotlarning kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Bu yerda e'tiborga olish kerak bo'lgan ba'zi asosiy jihatlar:

1. Antenatal ta'lim: Yaponiyada antenatal ta'limga kuchli e'tibor beriladi. Psixologik hamda jismoniy jihatdan ota-ona bo'lishning ijtimoiy jihatlari o'rgatiladi. Bo'lajak ota-onalarga ushbu dastur tug'ruqdan oldingi parvarish qilish, tug'ilishga tayyorgarlik, emizish va tug'ruqdan keyingi tiklanish kabi mavzularni qamrab oladi.

2. Qo'llab-quvvatlash tarmoqlari: Yaponiyada bo'lajak ota-onalar uchun qo'llab-quvvatlash tarmoqlarini yaratish juda muhimdir. Bunga homiladorlik paytida ham, bola tug'ilgandan keyin ham yordam

beradigan oila, do'stlar va jamoat resurslari kiradi. Ko'pgina juftliklar ota-onalar guruhlariga qo'shilishadi yoki boshqa yangi ota-onalar bilan bog'lanish uchun seminarlarda qatnashadilar.

3. Ota-ona ta'tillari siyosati: Yaponiyada ishlaydigan ota-onalarni qo'llab-quvvatlash uchun saxiy ota-ona ta'tillari siyosati mavjud. Onalar tug'ruqdan oldin va keyin dam olish huquqiga ega, otalar esa farzandi bilan bog'lanish uchun otalik ta'tilini olishga da'vat etiladi. Ish beruvchilar ushbu siyosatni qo'llab-quvvatlashlari shart, garchi ba'zi ota-bobolarni ta'til imtiyozlaridan to'liq foydalanishga to'sqinlik qiladigan madaniy to'siqlar hali ham mavjud.

4. Bolalarni parvarish qilish imkoniyatlari: bolalarni sifatli parvarish qilish Yaponiyadagi ko'plab ota-onalar uchun, ayniqsa, talab taklifdan yuqori bo'lgan shaharlarda muhim tashvish tug'diradi. Ko'p oilalar, bolalar bog'chalarini yasli markazlari tayanishadi. Hukumat bolalar bog'chalarini kengaytirish va ularni ushbu muammoni hal qilish uchun yanada qulayroq qilish ustida ishlamoqda.

5. Ota-onalar darslari: antenatal ta'limdan tashqari, Yaponiyada bolalarni rivojlantirish, intizom va ovqatlanish kabi mavzular bo'yicha ko'rsatmalar berish uchun ota-onalar darslari mavjud. Ushbu darslar ota-onalarga o'z rollarida o'zlarini ishonchli his qilishlariga yordam beradi va bugungi jamiyatda bolalarni tarbiyalash muammolarini hal qilish uchun yaxshi jihozlangan [6; 35].

Janubiy Koreya yoshlarni ota-onaga tayyorlashga yordam beradigan turli dastur va tashabbuslarni amalga oshirdi. O'quvchilarga reproduktiv salomatlik, kontratsepsiya va

www.isft.uz

“ISFT” ILMIY-USLUBIY JURNAL
“ISFT” НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
“ISFT” SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL

ISSN: 3030-329X

2024/4-son

www.jurnal.isft-ilm.uz

oilani rejalashtirish bo'yicha ta'lim berish uchun maktablarda har tomonlama jinsiy ta'lim berishga asosiy e'tibor qaratildi. Bunga munosabatlar va ota-onalarning jismoniy, hissiy va ijtimoiy jihatlari to'g'risidagi ma'lumotlar kiradi.

Bundan tashqari, Koreya hukumati oila va ota-ona ko'nikmalarining ahamiyatini targ'ib qilish bo'yicha kompaniyalarni boshladi. Ushbu kompaniyalar ota-onaning muammolari va vazifalari to'g'risida xabardorlikni oshirishga va yoshlarga bolalarni tarbiyalash texnikasi, tug'ruqdan oldin parvarish qilish va erta bolalikni rivojlantirish to'g'risida ma'lumot olish uchun resurslar berishga qaratilgan. Kelajakdagi ota-onalar va yosh oilalar uchun ota-onalar darslari, maslahat xizmatlari va moliyaviy yordam kabi qo'llab-quvvatlash dasturlari mavjud. Ushbu dasturlar yoshlarni o'ziga ishongan va qobiliyatli ota-onalar bo'lislari uchun zarur bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishga qaratilgan.

Umuman olganda, Janubiy Koreya yoshlarni ota-onalik vazifalarini boshqarish uchun zarur bo'lgan ma'lumot va yordam bilan jihozlashga harakat qildi. Mamlakat xabardorlik, ta'lim va ijtimoiy yordamni targ'ib qilish orqali kelajak avlodlarni oilani tarbiyalash muammolari va quvonchlariga tayyorlashga yordam berishni maqsad qilgan.

Xitoy yoshlarni ota-onalikka tayyorlash bo'yicha turli tashabbuslarni amalga oshirdi. Asosiy jihatlardan biri bu ta'lim dasturlari, shu jumladan maktabga asoslangan kurslar, jamoat seminarlari va onlayn manbalar. Ushbu dasturlar homiladorlik, tug'ish, bola rivojlanishi, ota-ona ko'nikmalari va oilani rejalashtirish haqida ma'lumot berishga qaratilgan.

Xitoyda er-xotinlarga ota-onalikning mas'uliyati va muammolarini tushunishga yordam berish uchun nikohdan oldin maslahat xizmatlari taklif etiladi. Ushbu xizmatlar moliyaviy rejalashtirish, muloqot qobiliyatlari, nizolarni hal qilish va birgalikda qaror qabul qilish bo'yicha munozaralarni o'z ichiga olishi mumkin.

Bundan tashqari, Xitoy hukumati onalik va otalik ta'tillari, bolalarni parvarish qilish uchun subsidiyalar va ota-onalar uchun soliq imtiyozlari kabi oilaviy siyosatni targ'ib qildi. Ushbu tashabbuslar yosh oilalar uchun qulay muhit yaratishga va bolalarni tarbiyalash bilan bog'liq ba'zi moliyaviy yuklarni yengillashtirishga qaratilgan [7].

Umuman olganda, Xitoyning yoshlarni ota-onaga tayyorlashga yondashuvi ta'lim, maslahat va qo'llab-quvvatlovchi siyosatning kombinatsiyasini o'z ichiga oladi. Resurslar va qo'llab-quvvatlash orqali maqsad er-xotinlarga ongli qarorlar qabul qilishda yordam berish, ota-onalar ko'nikmalarini rivojlantirish va farzandlari uchun tarbiya muhitini yaratishdir.

O'zbekistonda turli ta'lim va ijtimoiy dasturlar orqali yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash bo'yicha mustahkam an'analar mavjud. So'nggi yillarda hukumat oilaviy qadriyatlarni targ'ib qilish, oilaviy aloqalarni mustahkamlash va yosh juftliklarning oila qurishini qo'llab-quvvatlashga e'tibor qaratdi.

O'zbekistonda asosiy tashabbuslardan biri bu yoshlar va oilalarga bir qator xizmatlarni, jumladan, maslahatlar, munosabatlar va ota-onalar bo'yicha seminarlar va yosh juftliklarga moddiy yordam ko'rsatishni taklif qiluvchi oilaviy markazlarni tashkil etishdir. Ushbu markazlar, shuningdek, oilaviy birdamlikni

www.isft.uz

“ISFT” ILMIY-USLUBIY JURNAL
“ISFT” НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
“ISFT” SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL

ISSN: 3030-329X

2024/4-son

www.jurnal.isft-ilm.uz

targ'ib qilish va yoshlar uchun qulay muhit yaratish bo'yicha tadbirlar va tadbirlarni tashkil etadi.

Bundan tashqari, O'zbekistondagi maktablar oilaviy ta'limni o'z o'quv dasturlariga kiritadilar, o'quvchilarga munosabatlar, ota-onalar va uy xo'jaligini boshqarish haqida ma'lumot beradilar. Shuningdek, oilaviy qadriyatlar va urf-odatlarining ahamiyati, shuningdek, oila a'zolarining huquq va majburiyatlari to'g'risida xabardorlikni oshirishga qaratilgan dasturlar mavjud.

Hukumat yosh oilalarni qo'llab-quvvatlash siyosatini joriy etdi, masalan, er-xotinlarning farzand ko'rishini moddiy rag'batlantirish, uy-joy uchun kreditlar va grantlar berish va oilaviy do'stona ish joyi siyosatini amalga oshirish. Ushbu tashabbuslar yosh oilalarga moliyaviy yukni kamaytirish va ularni oila qurishga undashga qaratilgan.

Xulosa va takliflar

Yoshlarni oilaga tayyorlash, ular sog'lom munosabatlarni o'rnatish, nizolarni boshqarish va oila birligidagi rol va majburiyatlarini bajarish uchun zarur ko'nikma va bilimlarga ega bo'lishlarini ta'minlash uchun muhimdir. Yoshlarni oilaga tayyorlash muhimligining asosiy sabablari:

1. Mustahkam poydevor yaratish: yoshlarni oilaviy qadriyatlar, muloqot va o'zaro hurmatning ahamiyati to'g'risida tarbiyalash ularga kelajakdagi munosabatlar uchun mustahkam poydevor yaratishga yordam beradi. Yoshlar oilaviy rishtalarning ahamiyatini tushunganlarida, ular o'sib ulg'aygan sayin oilaviy munosabatlarga ustuvor ahamiyat berishadi.

2. Oiladagi buzilishlarning oldini olish: yoshlarga samarali muloqot, muammolarni hal qilish va nizolarni hal qilish ko'nikmalarini o'rgatish orqali biz oilalar ichidagi buzilishlarning oldini olishga yordam beramiz. Shaxslar ushbu ko'nikmalar bilan jihozlanganda, ular oilaviy munosabatlarda yuzaga keladigan muammolarni hal qilishga yaxshiroq tayyorlanadilar.

3. Hissiy farovonlikni oshirish: oila shaxsning hissiy farovonligini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Yoshlarni oilaga tayyorlash orqali biz ularga sog'lom munosabatlarni saqlash uchun zarur bo'lgan hissiy chidamlilik, hamdardlik va hamdardlikni rivojlantirishga yordam bera olamiz.

4. Ota-ona ko'nikmalarini o'rgatish: o'z farzandiga ega bo'lishni tanlaganlar uchun yoshlarni oilaga tayyorlash ularga ota-onalarning muhim ko'nikmalarini o'rgatishni o'z ichiga oladi. Bolaning rivojlanishini, samarali intizom strategiyasini va tarbiya muhitini ta'minlashning muhimligini tushunish baxtli va barkamol bolalarni tarbiyalash uchun juda muhimdir.

5. Madaniy va ijtimoiy normalar: oilaviy hayot bilan bog'liq madaniy va ijtimoiy me'yorlarni o'rganish yoshlar uchun o'z jamoalari ichidagi munosabatlarni boshqarish uchun muhimdir. Ushbu me'yorlarni tushunish odamlarga xilma-xillikni hurmat qilish, turli xil oilaviy tuzilmalarni qadrlash va o'zgaruvchan ijtimoiy kutishlarga moslashishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston oilaviy qadriyatlarini targ'ib qilish, qo'llab-quvvatlash xizmatlarini ko'rsatish va oilani shakllantirishga ko'maklashish siyosatini

www.isft.uz

“ISFT” ILMIY-USLUBIY JURNAL
“ISFT” НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
“ISFT” SCIENTIFIC-METHODOLOGICAL JOURNAL

ISSN: 3030-329X

2024/4-son

www.jurnal.isft-ilm.uz

amalga oshirish orqali yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash bo'yicha katta sa'y-harakatlarni amalga oshirdi. Yoshlarni oilaviy hayotga tayyorlash ularni ota-onalikka tayyorlash bilan alohida alohida mavzu hisoblanadi. Farzand tarbiyasi uning jismoniy hamda psixologik jihatdan sog'lom, jamiyatga

foydali shaxs bo'lishi uchun, albatta ota-onalar har jihatdan bunga tayyor bo'lishi lozim. Oilalarni ota-ona bo'lishga tayyorlash va sog'lom muhitni tashkil etish uchun mukammal ishlangan maxsus dastur ishlab chiqish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdurauf Fitrat. Oila yoki oila boshqarish tartiblari. – Toshkent: Ma'naviyat, 2006.
2. Akramova F.A. G'.B.Shoumarov tahriri ostida oila psixologiyasi. – Toshkent, 2011.
3. Haydarova S. Oila psixologiyasi fanidan ma'ruza matni. – Guliston, 2016.
4. Харчев А.Г. Брак и семья в СССР. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: 1979.
5. Karimova V.M. Oila psixologiyasi. Pedagogika oliygohlari talabalari uchun darslik, 2007.

6. Ishanova M. Oila pedagogikasi (o'quv qo'llanma). – Andijon, 2019.
7. Arab oila: arab Madaniyati oila – Arab davlatlarining advokatlari. Arab advokatlari onlayn. (almuhamin.online)
8. Yaponiyada bolani tarbiyalash: xususiyatlar, hozirgi usullar va an'analar. – Uy va oila 2024 (modern-info.com)
9. Xitoycha tarbiya: ota-onalar farzandlarining ta'lim-tarbiyasi ustida qanday ishlaydi? – Daryo yangiliklari